

پژوهش کیفی و جایگاه آن در ترویج کشاورزی و منابع طبیعی

عبدالحمید پاپ زن

دانشیار پردیس کشاورزی و منابع طبیعی، دانشگاه رازی کرمانشاه

چکیده

چهار پارادایم عمده تحقیق: اثبات‌گرایی، طبیعت‌گرایی، نظریه انتقادی و پس‌اساختارگرایی اساس دستیابی به شناخت در تحقیقات هستند که مبنای معرفت (معرفت‌شناسی)، ماهیت (هستی‌شناسی) و روش دستیابی به معرفت (روش‌شناسی) را تشکیل می‌دهند. از این رو، بر اساس هر پارادایم، روش رسیدن به معرفت مشخص می‌شود. در یک دسته‌بندی کلی‌تر، دو پارادایم کمی و کیفی وجود دارد. روشی که امروزه تحت عنوان روش کمی یا علمی نام گرفته است اقتباسی از نظام فلسفی اثبات‌گرایی است. بر این اساس، فقط روش علمی تجربی، روش معتبر تحقیق و شناخت دانسته می‌شود. از طرفی روش کیفی، متمرکز بر موقعیت‌های طبیعی است؛ لذا این مطالعات را گاهی مطالعه طبیعت‌گرایانه نیز می‌نامند. صرف نظر از خاستگاه پارادایمی و بنیان‌های هستی‌شناسی و معرفت‌شناختی آن، هیچ یک از پژوهش‌های کمی و کیفی فی‌نفسه برای ارائه آنالیز کامل و بی‌نقصی از پدیده‌های اجتماعی کافی نیستند، زیرا هر کدام از آن‌ها نقاط قوت و ضعف خاص خود را دارند. در نتیجه پژوهش‌های کمی و کیفی در صورت ترکیب با یکدیگر تحت عنوان پژوهش ترکیبی قادرند در تحقیقات اجتماعی به نتایج مطلوبی نائل شوند. هدف مطالعه حاضر، ارائه تبیین مختصری از سه رویکرد فوق و تحلیل جایگاه رویکرد کیفی تحقیق در ترویج و آموزش کشاورزی و منابع طبیعی می‌باشد.

واژگان کلیدی: ترویج و آموزش کشاورزی، پژوهش کمی، پژوهش کیفی، پژوهش ترکیبی.